

9, 10 juni, Rotterdam Schouwburg, 20.15 uur
 11, 12 juni, Scheveningen CIRCUSTheater, 20.15 uur
 14, 16 juni, Amsterdam Stadsschouwburg, 20.15 uur

Het Nationale Ballet **Giselle**

Marius Petipa _____ choreografie naar een
 oorspronkelijke choreografie
 van Coralli. Perrot
 Adolphe Adam _____ muziek
 Peter Wright _____ instudering
 Peter Farmer _____ decor en kostuums
 Nederlands Ballet Orkest

De ontstaansgeschiedenis van Giselle.

Als Giselle op 28 juni 1841 in Théâtre de l'Académie Royale de Musique in Parijs in première gaat, bevinden we ons hiermee op het hoogtepunt van de Romantiek, die zich in de dansgeschiedenis had ingezet met *La Sylphide* in 1832.

De Romantiek in het ballet uit die tijd kenmerkte zich door een voortdurend beklemtonen van de vrouwelijke schoonheid, terwijl de rol van de man veel minder belangrijk was. Een tendens, die aan het eind van de 19e eeuw ertoe leidde, dat de rol van de man in het ballet nagenoeg genegeerd werd.

Typerend voor de Romantiek in het ballet uit die tijd is verder het dansen van de meisjes op spitzten. Hierdoor werd gesuggereerd, dat de danseressen zo lichtvoetig waren, dat ze los konden komen van het alledaagse, aardse gebeuren.

Ook andere romantische tendenzen vinden we in Giselle terug. Zoals de vlucht naar de onbekommerde, onschuldige liefde; de voorkeur voor het schilderachtige landelijke; het weemoedig klagen op maanbelichte graven en het verschijnen van bovenaardse, fantastische wezens.

Giselle is een meesterwerk van harmonie tussen de

samenstellende factoren (dans, pantomime, muziek, libretto) tussen de solisten en ensembles en tussen man en vrouw, waardoor het als het hoogtepunt van het Romantische ballet wordt beschouwd.

Harmonie, samenhang en hechte opbouw typeren ook de muziek. Zo is zeker het voorkomen van een leidmotief in de muziek indertijd een vernieuwing geweest, waarmee Adam vooruitliep op componisten zoals Delibes en Tsjaikofsky.

Carlotta Grisi

Kostuumontwerpen van Peter Farmer

Een belangrijke invloed kreeg de Romantische stroming in de literatuur op het verhalende element in een ballet. Zo is het oorspronkelijke verhaal van Giselle afkomstig van Théophile Gautier, de dichter, schrijver en leider van de Romantische stroming in de franse literatuur. Gautier putte het verhaal uit de bekende legende, die door de Duitse dichter Heinrich Heine werd vastgelegd in het in Frankrijk als bekend staande 'De l'Allemagne'. Deze legende verhaalt over de jonge bruiden, die stierven voor zij ter bruiloft gingen. Deze bruiden leven na hun dood verder als nymfen, de zogenaamde Willis, aangezien zij in de dood geen rust vinden. Aangevoerd door hun koningin, Myrtha, verenigen zij zich in de midder-nachtelijke dans.

Hun voeten zijn vervuld van danswoede en dansend drijven zij jonge mannen in de dood. Het verhaal van Gautier werd later aan de toneelomstandigheden aangepast door Vernoy de Saint-Georges, waarmee het libretto van Giselle ontstond.

De choreografie is afkomstig van Jules Perrot en Jean Coralli. Verondersteld wordt, dat van Coralli, die balletmeester was bij de Opéra in Parijs, de pantomimische gedeelten afkomstig zijn, en dat de rest van de choreografie door Perrot werd gemaakt.

De hoofdrollen werden op de première in 1841 gedanst door Carlotta Grisi (de vrouw van Perrot) en Lucien Petipa (de broer van Marius Petipa). In korte tijd kreeg het ballet overal ter wereld uitvoeringen (in Rusland in 1842; Londen 1842; Italië 1843 en Amerika 1846). In 1848 studeerde Perrot zelf in St. Petersburg Giselle in; in 1850 volgde een versie van Perrot en Marius Petipa.

Terwijl na 1860 overal elders in Europa het ballet Giselle langzamerhand weer van het repertoire verdween, hield het in Rusland veel langer stand, met name door toedoen van Marius Petipa, die gedurende zijn 40 jaar lange carrière als balletmeester in St. Petersburg (sinds 1862) Giselle op het repertoire hield van het Maryinsky-theater, het huidige Kirovballet. In 1910 kreeg Giselle in Europa opnieuw bekendheid door Diaghilev's productie met Karsavina en Nijinsky in de hoofdrollen.

Vervolgens gingen alle Giselle producties terug op de St. Petersburg versie. Zo ook die van Nicolai Sergueyev die in 1918 uit Rusland vluchtte met een preciese notatie van de Giselle-productie van het Maryinsky-Theater. Aan de hand van deze notatie maakte hij in 1924 in Parijs een productie met Olga Spessivtseva in de titelrol en in Engeland kreeg deze versie in 1932 zijn eerste uitvoering.

In 1934 studeerde Sergueyev het ballet in voor de Vic-Wells Company (het huidige Royal Ballet in Londen), met Markova en Dolin als Giselle en Albrecht. In 1946 vond de eerste voorstelling ervan plaats in de Covent Garden met Dame Margot Fonteyn en Alexis Rassiné.

In 1960 werd de productie herzien door Sir Frederick Ashton en Tamara Karsavina. De versie zoals die nu bij het Nationale Ballet is ingestudeerd door Peter Wright, ging in 1968 in de Covent Garden in Londen in première.

18 juni, Scheveningen Circustheater, 20.15 uur

19 juni, Rotterdam Schouwburg, 20.15 uur

20, 21, 22 juni, Amsterdam Stadsschouwburg, 20.15 uur

23 juni, Utrecht Stadsschouwburg, 20.00 uur

Nederlands Dans Theater Lieder ohne Worte, Acqua Femina, Nieuw Ballet

Lieder ohne Worte

Hans van Manen _____ choreografie

F. Mendelssohn _____ muziek

Jean-Paul Vroom _____ decor en kostuums

Acqua Femina

Jiri Kylian _____ choreografie

Arne Nordheim _____ muziek

Nadine Baylis _____ decor en kostuums

Nederlands Ballet Orkest

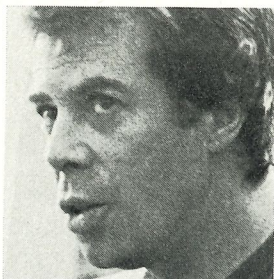
Jan Stulen _____ dirigent

Anne Haenen _____ sopraan

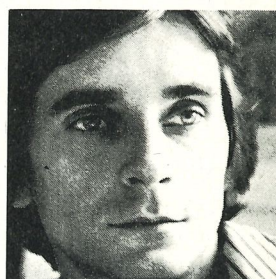
Nieuw Ballet

Louis Falco _____ choreografie

William Katz _____ decor en kostuums

Hans van Manen

Jiri Kylian

E

E Hierbij bolt zich de tong en nadert in het midden het harde gehemelte. De mondhoeken trekke men naar achter, waardoor de tanden zichtbaar worden. Bij het zingen der ee gevoelen wij de weerklank (vibratie) in neusholte en onderkaak. Bij het hooger zingen houde men de onderkaak naar omlaag, opdat de klank niet verandere in ie, terwijl men er tevens voor zorge de vocaal niet van uit het strottenhoofd, maar vanuit de mondruimte te dirigeren.

Aan het einde van een woord of lettergreep mag de tong niet omhoog gaan. Nee klinke dus niet als: neej.

Epiglottis of 'strotklepje' bestaat uit kraakbeen en heeft den vorm van een boomblad. Het overdekt de strottenhoofdsholte en sluit die bij het slikken geheel af.

Somtijds komt er, daar er geen slikbeweging aan voorafging en de epiglottis dus open stond, iets van ons voedsel in de strottenhoofdsholte. Daar deze van binnen uiterst gevoelig is, ontstaat er een hevige kriebeling en een krampachtig pogen om 'de vreemde indringer' te verwijderen.